

תוספי מזון לפרות חלב

קטעים מתוך מאמר של M. F. Hutjens פורסם ב-Hoards Dairyman-2

עופר קרול
ofer1939@netvision.net.il

תוספי מזון לא נחשבים כבעלי ערך תזונתי. מטרת השימוש בתוספים היא לשינויים בתסיסה בכרס ולהשפעה על מידת יעילות המזונות. להלן תאור מספר תוספים מקובלים אצלנו והערכה על יעילותם המקצועית והכלכלית

6. **סודה לשתיה** - משפר צריכת מזון ומאזן את החומציות בכרס. יחס יעילות גמיש בהתאם להרכב המנה בין 4:1 ל-12:1.

7. **תרביית שמרים** - משפר נעילות תאית (סיב), מייצב את הכרס ומשפיע על נצילות המזון. יחס יעילות - 4:1.

8. **Zinc Methionine** - מגדיל את יעילות האבץ הניתן במנה ובתוך כך משפיע על מערכת החיסון, טלפיים ותאים סומטיים. מומלץ במיוחד בתנאי רטיבות (בדומה לתנאי הצינון בקיץ). יחס יעילות - 14:1.

עד כאן תרגום של חלק מהמאמר המקורי בתוספים רלוונטיים לתנאים שלנו.

ההחלטה שכל אחד צריך לקבל, היא בהתאם להגדרת מטרת הייצור והיעילות הצפויה משילוב של תוסף אחד או יותר. במציאות של "מכסה חופשית" ורצון לייצר יותר, כאשר שילוב מושכל של תוספים עשוי לתרום לרמת הייצור, בריאות ופריון, כך שהעלות והיעילות יפצו על המחיר.

במקרים רבים יש כנראה מקום ליותר מתוסף אחד בו זמנית ואולי אפילו כמה מהם. בתנאים של "ייצור חופשי" ניתן גם לשקול הוצאה מהעדר של פרות "שוליות וכלכליות", שרק מגדילות את הצפיפות על כל המשתמע מכך ומידת רווחיותן גבולית.

דיון על הרכב המנה והעדר, שילוב תוספים כמו-גם, החלטות "שרירותיות" על מזונות "יקרים וזולים", יהיה צמוד למצב העדר והגדרת המטרה באותו מקום וזמן. ■

1. **ביוטין** - משפר את מצב הטלף ותורם לייצור החלב דרך שיפור תהליכי חילוף החומרים. מומלץ לעדרים עם בעיה כרונית במחלות טלפיים. יחס יעילות - 4:1.

2. **כולין (מוגן מפרוק בכרס)** - חיוני בטיפול במחלות כבד (כבד שומני) ובתוך כך, בעל השפעה חיובית על הייצור. עיקר השימוש המומלץ הוא בתקופת המעבר. יחס יעילות - 2:1.

בתנאים של "ייצור חופשי" ניתן גם לשקול הוצאה מהעדר של פרות "שוליות וכלכליות", שרק מגדילות את הצפיפות על כל המשתמע מכך ומידת רווחיותן גבולית

3. **אנזימים מפרקי תאית** - משפיעים על נעילות המזון הגס. יחס יעילות בין 2-3. (עדיין בניסויים).

4. **אומניגן (Omnigen-AF)** - משפר את המערכת החיסונית דרך שמירה על יעילות התפקוד של כדוריות הדם הלבנות. נמצא יעיל במצבי סטרס (אכף) צמצום תאים סומטיים והגברת ייצור החלב. יחס יעילות - 7:1 בתקופת המעבר ו-3:1 בכלל התחלובה (עדיין בניסויים).

5. **ניאצין** - ויטמין B3, משפיע על מאזן האנרגיה בראשית התחלובה, תורם להפחתה באירועי קטוזיס ומעודד ייצור פרוטוזואה בכרס. יחס יעילות - 3:1. (ניאצין מוגן עשוי לשדרג את ההשפעה),